

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 43.

V Ljubljani, v soboto 28. oktobra 1899.

Letnik IV.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — **Naročnina** je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Vsaka številka stane 7 novč. — **Dopisi** pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, **Gradišče štev. 15.** Uradne ure od 9—12 ure dop. — **Oznanila** se računajo po navadni ceni.

Židovski nos — „pfui“!

Slovenski narod je pošten narod, zato nam manjka v našem jeziku domačih izrazov, s katerimi bi mogli zaznamovati kako veliko hudobijo. Tako hudobijo, za katero v našem jeziku izraza ni, je storil zadnje dni „Slovenski Narod“ s pomočjo svojega dunajskega poročevalca Juda Penižka.

S tem obrezancem je „Narodov“ urednik Malovrh dan za dnevom v telefoničnih dogovorih. Spletk in grdobij, katerih si Jud ne upa vreči v judovske liste, meče jih v dnevnik slovenske inteligence. Koliko razprtij med Slovenci je že provzročil ta Jud! Sedaj ga je pa dr. Šusteršič vender enkrat pošteno pograbil za nos. Laž je imela kratke noge!

Nedavno je „Narod“ z vso silo podtikal dr. Šusteršiču, da je on spisal v „Vaterland“ neki dopis, v katerem se razglasa Celje za „fremdes Gebiet“. Mi tega dopisa do danes še nismo videli, izvedeli smo pa, da ga dr. Šusteršič ni pisal in ne pisati dal. Ker se dr. Šusteršiču ni vredno zdelo, s silo lopniti nazaj, in ker je „Slovenec“ pod uredništvom dr. Žitnika neukretno in hladno zanikal ono podtikanje, dobila sta Jud Penižek in Malovrh pogum ter sta dne 20. oktobra debelo natisnila v „Narodu“ to-le poročilo:

„Razkrinkani dr. Šusteršič. — Dunaj 20. oktobra. Na mesto dr. Ferjančiča je bil danes izvoljen podpredsednikom poslanske zbornice poljski poslanec Piętak. Ferjančič je padel, ker se je njegovi kandidaturi uprla nemška klerikalna stranka. V današnji seji je češki poslanec dr. Pacak stopil k načelniku nemške klerikalne stranke dr. Kathreinu in ga je vprašal: Kaj pa imate vender proti dr. Ferjančiču? Na to pa je Kathrein, vidno nevoljen in silno razburjen, rekel: Kaj pa hočete od mene? Obrnite se do dr. Šusteršiča: Ta je vsem članom nemške katoliške stranke pisal pisma, v katerih jih je prosil, naj ne volijo dr. Ferjančiča, ker je dr. Ferjančič „ein gottloser Mensch und Pfaffenfresser“. Ta pisma so napotila nemško katoliško stranko, da je strmoglavila dr. Ferjančiča.

Ruska carica.

Ko je bil car Nikolaj, tedaj še veliki knez prestolonaslednik, od svojega očeta siljen, da bi se oženil s hesensko princezino, se je baje odločno branil. Po očetovi smrti se je sploh v Petrogradu mislilo in govorilo, da se bode prestolonaslednik tej zvezi odrekal. Pa so se zelo prevarili. Ko Nikolaj ni bil več vezan na pokorščino do svojega očeta, je vedno bolj spoznaval lepe lastnosti mlade princezinje in njeno odkrito ljubezen, zato se je hitro odločil, da jej poda roko večne zvestobe. Glede sklenjenega zakona se še nikdar ni kesal, kajti dobro ve, da bi ne mogel najti ljubezniveje in zvesteje soproge in za svoje carstvo ne boljše matere.

Tako živita v družinskih razmerah v najlepšem soglasju. Večkrat nanese seveda dvorne šege in razni posli, da se cesarska dvojica več dnevov tako rekoč nič ne vidi in komaj zamore par prijaznih besedij izpregovoriti. Če je pa le mogoče, obiščeta se. Car Nikolaj ima navado, da sedi pozno v noč pri pisalni mizi.

(Opomba uredništva: Vedeli smo že prej, da se od slovenske klerikalne strani spletarki proti dr. Ferjančiču, ali dokumentarnega dokaza za to nismo imeli. Zdaj ga imamo. Dostavljamo za danes le še, da smo vprašali, če je dr. Pacak pripravljen, izpričati to poročilo, in dobili smo odgovor, da je dr. Pacak naročil, nam to sporočiti, in da je on vsak čas pripravljen to izpričati.) — Tako „Narod“. Podobno poročilo je Penižek spustil tudi v češke in nemške liste.

Precej drugi dan opoldne je dr. Šusteršič poslal „Narodu“ popravek, s častno besedo zagotovil, da on v zadevi dr. Ferjančičeve kandidature nikoli ni pisal nobenega pisma nobenemu poslancu katoliško-ljudske stranke, ter obljubil tisoč goldinarjev onemu, ki mu dokaže, da je kaj takega storil. Prosil je „Narod“ naj to objavi. A kaj je storil hudobnež? Zamolčal je dr. Šusteršičevo pojasnilo, izšel je pa isti dan „Narod“ namazan z najgrjimi psovskami na dr. Šusteršiča. „Narodovci“ so začeli brenčati. S podlimi lažmi nahujskani „narodnjaki“ v Kranju in Ribnici ter litijske „narodnjakinje“ (ki so na vrhniški skupščini vrgle blagajnika družbe sv. Cirila in Metoda), vse to je prikrevsalo s telegrami in klicalo v „Narodu“ — „pfui“ katoliškemu efijaltu, ki je vrgel Ferjančiča! V sobo dr. Šusteršiča je pa priletel kamen. Liberalna svojat, ki „Narodu“ vse verjame, še ni slutila, kako se bodo v kratkem ljudje smejali njenim prievrknjenim nosovom.

Dr. Šusteršič je naglo razkrinkal „falotarijo“. Obrnil se je na Dunaj. Od dr. Kathreina mu je prišel brzojavni odgovor: „Jaz nisem z dr. Pacakom in z nobenim drugim govoril o Vas in o morebitnih Vaših pismih. Jaz ničesar ne vem o Vas in ni mi znano, da bi bili Vi pisali kakšno pismo.“ In dr. Pacak je brzojavil: „Jaz nisem o Vas govoril z dr. Kathreinom in tudi z nobenim dopisnikom ne.“ In poslanec Karlou, na katerega se je tudi skliceval Jud v „Narodu“, je izjavil, da je „Narodova“ izjava gledé Šusteršiča popolnoma zlagana.

Po tem sramotnem razkrinkanju je začel Jud Penižek v „Narodu“ pihati: „retour marschirt!“ Dokumentarni dokaz o dr. Šusteršiču

Tedaj sedi navadno tudi carica na njegovi strani baveč se s kakim ženskim ročnim delom. Če vstopi kak carski svetovalec in se hoče carica odstraniti, poprosi jo car, naj ostane. Večkrat ona ostane, vedoč, da zamore blagodejno vplivati na svojega soproga. Neumorno je delavna in potrjuje carja v njegovih dobrih sklepah in namenih, vspodbujajoč ga, ostati na poti prave svobode. Aleksandra Feodorovna se je zelo potegovala za katoličane na Poljskem ter je doslegla, da katoliška cerkev na Ruskem ne trpi tako več pod nestrpljivostjo in tiranstvom pravoslavne cerkve — kratko rečeno, mnogo tega, česar se boljši sloji ruski vesele, izvira iz vpliva mlade carice.

Toda Aleksandra Feodorovna ni samo čistih namenov napolnjena vladarica, ni samo plemenita po mišljenju in zelo ljubljena od so proga, temveč je tudi praktična in odločna gospodinja. Carica govori francoski, nemški, angleški in laški ter se je že tudi dobro privadila mile ruščine. Ona ima lep izvežban sopran ter je ob jednom tudi izborna pianistinja. Jako ljubi

je padel v vodo, ker se je izkazal kot pristna laž, in v torek je le še poročal Jud v „Narod“, da se je od slovenske katoliške strani ščuvalo proti zopetni izvolitvi dr. Ferjančiča. Dr. Šusteršič je spravil v žep pripravljeni tisočak, „Narodovci“ pa svojo sramoto.

Klub slovanske krščanske narodne zveze je pa sklenil, zahtevati disciplinarno preiskavo proti poročevalcu „Slov. Naroda“ Judu Penižku zaradi njegovih lažljivih tendencijoznih poročil iz parlamenta. Načelniki zveze Povše, Bulat in Barvinski so šli k predsedniku zbornice dr. Fuchsu ter so v imenu kluba zahtevali preiskavo.

Po zborovanju kranjske kmetijske družbe.

Ko je nekdanja narodna stranka na Kranjskem zapisala liberalizem na svoj prapor kot glavno točko programa, izrekel je „Slov. List“ prepričanje, da je s tem korakom napovedan najhujši verski boj v deželi, da bo nastal razpor, ki bo ločil na dvoje tudi tista občekoristna društva, v katerih bi morali Slovenci skupno delovati. Na to razdvojeitev je merila že izjava dr. Tavčarja na shodih in v kranjskem deželnem zboru in zadnjo sredo zopet izjava na shodu njegovih zaupnih mož v Ljubljani, da se namreč narodni program mora prestrojiti v liberalnem smislu, ker oni program iz l. 1894. več ne drži. Lahko bi si bil tedaj starotški Petsche prihranil izjavo na istem shodu v sredo, da je „vsako paktiranje s klerikalci nemogoče“, ker je gotovo, da je paktiranje katoliško-narodne stranke z liberalci še manj mogoče. Ločitev bratov, ki bi pač lahko skupaj živela, ako bi se vera pri miru pustila, se je pokazala precej drugi dan, namreč na občnem zboru kmetijske družbe, vršečem se v prostorih „Narodnega Doma“ v Ljubljani.

„Vse do zadnjega moža na volišče!“ — to je bila parola obeh strank. „Narodovo“ stranko je ta parola stala lepe novice. Vpisala je zadnje dni na svoj račun v družbo baje do 300 novih članov, katere je družbin odbor zadnji večer v migljaju potrdil in jim dal pravico glasovanja,

umetnost v kuhi in ženskih ročnih delih, da, ona celo na tem polju deluje pridno, tako da jo naravnost smemo prištevati mojstrinjam kuhinje, in tudi njene veznine so občudovanja vredne. Svojih maternih dolžnostij se zaveda od prave strani. Iskrenost, s katero ljubi svoje hčerke, je brezmejna. Ko je bila rojena carski dvojici prva hčer Olga, bila je želja carice, da bi dete sama dojila. Seveda pri veliki gospodi to ne gre. Dojilji pa ni hotela svojega otroka izročiti; hotela mu je sama streči in ga hraniti. Nikolaj se posvetuje s petrograjskimi zdravniki, in konečno so sklenili, da naj se mlada velika kneginja hrani s kravjim mlekom. Car je naročil znatno število švicarskih krav in kamorkoli potuje carska dvojica, gredo i krave. Celo na potovanje v inozemstvo so se vzele krave velike kneginje Olge, kajti carica se ni hotela ločiti od svoje ljubljene hčerke.

V družinskem življenju si carica prizadeva večkrat zamišljenega carja razvedriti. Pa tudi ljudstvo jo spoštuje kot darovalko vsega dobrega. Tako je carja napeljevala v lastnoročnem

naročila je stranka nekaj vagonov in fajakarskih voz, ki so kupljeni „Stimmvieh“ prepeljali v „Narodni Dom“, pozvala je vse trgovce in učitelje, da naj gotovo pridejo, ker se pojde na odločilni boj, in zmagala je z dvema tretjinama glasov. Od 5000 članov kmetijske družbe jih je katoliško-narodna stranka imela na volišču samo 600, narodno-napredna 1200, drugi so na ostali doma.

Krščanska stranka je tedaj zelo propadla — a mi se tega veselimo. Da, veselimo se iz važnih vzrokov.

Zavladala je v katoliško-narodni stranki, celò med duhovščino, zadnji čas neka nerazumljiva letargija. Dejstvo pa, da požrešni liberalni volk sega že po kmečkih ovcah, da se je n. pr. iz čisto kmečke vasi Žabnice okoli 20 mož ob volitvi vsedlo na liberalne limanice, mora stranko elektrizovati in jo pozvati na odločnejše delo, katero jej donese jekleno-trdno organizacijo.

Na to delo se je tudi katoliško-narodna stranka podala precej potem, ko se je čutila pahnjeno iz domišljave sigurnosti. Napravila je še isti večer važno zborovanje „Gospodarske zveze“ v „Katoliškem Domu“. Soglasno je sklenila, da napravi na korist kmetovalcem in vsej deželi nemudoma dva jako važna koraka. Ustanovila bode s pomočjo gospodarskih zadrug osrednjo zadrugo v Ljubljani, katere naloga bode, proti nizki članarini enega goldinarja izdajati list za pospeševanje kmetijskih interesov in sploh nuditi kmetom večje koristi, kakor jih imajo od zastarele kmetijske družbe. Da bode nova zadruga v kratkem lahko nabrala 10.000 članov, ni dvomiti. Tako bode boj donašal koristi: stara družba in novo društvo se bodeta kosala, kdo bode več storil za največjega trpina, za kmeta. Predsednik shoda dr. Šušteršič je že prečital med glasnim odobravanjem navzočih kmetov pravila novega društva.

Vrh tega je zbor vtelesil misel, katero je z velikim veseljem pozdravilo Slovenstvo po razglašenem članku v našem listu, izvolil se je pripravljalni odbor, ki naj osnuje pravila za slovensko zavarovalnico. Lep uspeh smo dosegli, ako so minuli časi zaspanosti, ko je tujec sesal mozeg iz kostij našemu narodu. Vse to bode pa, upamo, v blagor naše mile domovine.

Izvirni dopisi.

Iz zlate Prage, 23. oktobra. — II. Jezikovne naredbe so odpravljene, politika Mladočehov je dosegla nov poraz. Za vse svoje usluge, katere je izkazala bivši vladi in neposredno celo kroni, zaradi katerih je izgubila stranka vse zaupanje med volilci, zaradi katerih se ji majo že tla pod nogami, je prejela le udarec, ki jo je zadel hujše nego si mislijo navadni „politiki“ na jugu. Voditelji stranke so bili pripravljeni na ta dogodek, pripravljali so polagoma na to i svoje zaupnike in volilstvo, a vendar ona osuplost, ki je zavladala med vsemi vrstami češkega naroda po odpravi jezikovnih naredb, ni bila ponarejena, navidezna. Demonstracije so bile izraz

pismu na pravosodnega ministra, da je odredil in izrekel, da se več ne strinja postarana in nerabljiva pravosodna naredba glede pregnanstva v Sibirijo z modernim stoletjem. Tako je tudi ona, ki pri vsaki priložnosti, in posebno, ako jo car za svet vpraša, svetuje, naj milo vlada. Na ta način je za mogočno Rusijo že veliko dobrega storila in marsikdo, ki še morda ne slutiti, bi jej moral biti hvaležen za svojo prostost, za svoje življenje.

Neki dobri poznavalec ruskega dvora pravi, da se v novejšem času nekateri nezadovoljneži, med temi v prvi vrsti Pobjedonoscev, prizadevajo, kaliti družinske razmere med Nikolajem II. in carico, zaradi tega namreč, ker vidijo, da carica dejanski veliko vpliva na svojega soproga.

Mi pa želimo carici Aleksandri Feodorovni, da naj še deluje dolga leta na strani svojega visokega soproga kot blaga družinska in deželna mati.

O. B. Šalamun.

resnične, iskrene nevolje ljudstva nad samovoljnostjo vlade. Previdnosti in razsodnosti odličnejših posameznikov, ukrepom vlade, ki se je pripravljala že tri tedne popreje na večje demonstracije, nego so se potem dogodile, pa se je zahvaliti, da se niso ponovili veliki izgredi 1897. leta in z njimi izjemno stanje in nagli sod.

Nastalo pa je vprašanje: Kaj sedaj? Kakšna naj bo sedaj politika čeških poslancev, češkega naroda?

Odgovori so bili raznovrstni. Opozicija, obstrukcija, odložitev mandatov . . . Dr. Herold pozivlje češki narod v najstrožjo opozicijo, a naenkrat zbolí — baje zato, ker ga niso klicali ni v avdijenco, ni h konferencam. Dunajska „Zeit“ meni, da zaradi njegovih 12 %

Dr. Engel je bolj odkritosrčen. V svojih „Hlasy z Blanka“ piše nenavadno, skoro obupno. Naravnost priznava, da je uloga Mladočehov dokončana v zgodovini. Vrniti se ni mogoče nazaj v dobo mladih, boljših dnij, ker jim je njih slepa, preveč zaupljiva politika izkopala pregloboko propast za hrbtom. Zato pa pravi, naj sedanji poslanci odlože mandate, ker bi ljudje, kateri so vladi služili s takim samozatajevanjem, ne mogli delati opozicije, vsaj resne ne. Z drugimi besedami pomeni predlog dr. Engla likvidacijo cele mladočeške stranke. Ko pa se je glasovalo na shodu poslancev o tem predlogu, bili so zanj samo dr. Sil, Sokol, dr. Klouček, dr. Šamánek, dr. Moravec, Hyrš in Kryf.

Ta izid glasovanja pa imenujejo mnogi neodkritosrčnost; ljudje, ki so politično napravili bankerot, hočejo imeti še npravnega.

Narodno-socijalni časopis „V před!“ piše o sedanjem položaju med drugim: „Seveda se ne nadejamo, da bi mladočeški poslanci odložili svoje mandate. Obratno, zopet pojdejo na Dunaj, desnica jih bo vlekla kakor doslej, dasi se bodo morda branili; pogajali in dogovarjali se bodo z desnico — — — — — družega nič . . .“

Desnica! Da, velikansk pomen bi lahko imela ta beseda. Pa ga nima. To vedo ne le poslanci, ampak i lajiki. Desnica je kakor megla, vedno nejasna, ki se nikamor noče vzdigniti. Neprestano se piše o važnosti tega železnega obroča — a to je le pesek v oči. Sedanja večina ne more ničesar storiti: prvič, ker so take politične razmere, drugič pa še bolj radi tega, ker si posamezne stranke v desnici med seboj ne zaupajo. Čehi in Slovenci-Hrvati bi se še držali. Toda kaj pa Poljaki in katoliška nemška stranka? Ti bi šli s Čehi le tako dolgo, dokler bi jim ne bilo treba pokazati v dejanju svoje ljubezni in naklonjenosti. Poljska ljubezen pa nemška zvestoba napram Slovanom — to dvoje si je baje na las podobno!

Vsled tega pa, ker so take razmere v „večini“ našega državnega zbora, ni govoriti o kaki odločni češki opoziciji ali celo obstrukciji. Kdor kaj govtuje o tem, mlati prazno slamo in neumnice fraze. Ali naj stopi v opozicijo dr. Kaizl ter pobija to, kar je nedavno sam ustvarjal ali pomagal ustvarjati? In naj dr. Dyk graja to, kar je tako hvalil? In dr. Stránský naj se zoperstavlja temu, kar je nekda v taki gorečnosti zagovarjal, kakor da je državni zagovornik vlade? To bi bila krasna opozicija!

„Nár. Listy“ sicer pravijo, da velika doba ne najde v čeških sedanjih poslancih nepripravljenih in bojazljivih mož. Ali, kaj je to družega, nego — obljuba, na katero pa ni čisto nič zidati? Saj se vedejo poslanci tako, kakor da nimajo trdnega programa, kakor da so brez načrta za bodočnost. Sedaj se spajajo in vežejo s Staročehi, ki so zopet vstali od mrtvih ter zbirajo posamezne dele svojih okostij. Večjega zadoščenja ni mogel doživeti stari dr. Rieger v svojem 81. letu, zlasti če se ozira nazaj na leti 1889. in 1891. S kakšno elementarno silo so pobrisali Mladočehi svoje nasprotnike tedaj s pozorišča, a danes prihajajo isti zmagalci k svojim premagancem ter jih prosijo pomoči . . . To je Canossa! Še deset let niso vladali češkega javnega mnjenja in že jih zapuščajo moči. V najboljših letih bi imeli biti, pa so žalostni starci, ki bi se bili radi oženili z lepo gospodično, a so dobili velikansko košarico . . .

Politiški pregled.

Državni zbor — razpuščen. Vest, da bode državni zbor razpuščen, cirkulira po avstrijskem časopisju. Tako hoče Claryjeva vlada poskusiti, da se še nekaj časa ohrani. Vlada dobro ve, da bode večina znabiti stopila v najkrajšem času proti njej v odločen boj.

Konfiskacije čeških narodno-socijalnih listov se pod novo vlado čimdalje bolj množe. Seveda se na ta način ne uduši ogromno gibanje, kakor je organizacija čeških narodnih delavcev.

Vsa mesta, ki so sklenila take opozicijske resolucije, kakor praški mestni zastop, so dobila od vlade obisk v podobi vojakov. Seveda se Čehi na ta način ne dajo prisiliti, da bi ljubili centralizem in poljubovali palico, katera jih bije.

Demonstracije na Češkem radi odprave jezikovnih naredb dobivajo vedno resnejši pomen. Med češkim ljudstvom nevarno vre. V Všetinu so bili 24. t. m. hudi izgredi, pri katerih je bilo 20 oseb ranjenih in 6 mrtvih. Izgredniki so porušili telefonsko zvezo s Prerovem. Iz Brna so došli vojaki na lice mesta. V Holeševu so bile pri izgredih tudi tri osebe ubite. Pri pogrebu teh žrtev je demonstrovala množica 3000 oseb. Čehi so sosebno hudi postali na Žide. Na raznih krajih razbijajo množice šipe na hišah, v katerih bivajo Židje.

Odločni rezervisti. Na kontrolnem shodu v Skušu na Češkem se je neki rezervist oglasil češki. Takoj je romal v zapor. Vsled tega je na kontrolnem shodu mej rezervniki nastalo veliko razburjenje, ki je narastlo, ko so člani obč. sveta zapustili s protestom proti odredbi častnika kontrolni shod. Rezervniki so pričeli peti slovanske pesmi. Častnik je moral zaključiti shod, prej je pa že zaprl vsa vrata in odločne rezerviste zastražil z orožniki. Nemški „hier“, ki se nekaterim zdi tolikega pomena za disciplino vojske, utegne delovati, kakor kaže ta dogodek, baš v nasprotnem smislu.

Mladočehom na praškem rotovžu preti velika sramota. Govorice se razširjajo o „Panami“. Ni vse na jasnem, kako so se delale kupčije zlasti za otok Štvanice. Mladočehi bodo morali brezobzirno nastopiti proti posameznikom, ki so kompromitirani, če nočejo pri volitvah popolnoma pogoreti. Toliko umazanije se podtika, da se mladočeški občinski očetje drug drugu tožijo zaradi razžaljenja časti. Dr. Podlipný ima v teh zadevah čiste roke, ali baš zato je i on predmet intrig v svoji lastni stranki. Tu bi moral kdo pomesti z veliko metlo.

Občinske volitve v Pragi so se vršile v sredo. Zmagali so složni Mlado- in Staročehi proti češkim radikalcem. Nemci se volitev niso udeležili.

Proti naseljevanju Židov v Avstriji je stavil v drž. zboru predlog poslanec Prochazka.

Pomadjarjenje Slovakov podpirata ogrska škofa Spiški in Kosički. Nedavno je župnik Peter Degré upeljal v slovaško župnijo v Stropkovu madjarsko petje v cerkev. Slovaki so nekaj časa poslušali madjarsko prepevanje, pa so začeli pomagati — slovaški, kakor po navadi.

Srbija. Skupščina v Nišu je završila svoje delovanje. Predno so šli poslanci domov, izvolili so deputacijo, ki se je poklonila razkralju Milanu ter ga prosila, naj čuva svoje zdravje, ker je zelo potreben Srbiji. Mladi Aleksander bode potoval v inozemstva, iskat neveste, poskušal pa bode tudi Natalijo spraviti z Milanom.

Vojna v južni Afriki. Zadnjič smo poročali o zmagi Angležev pri Glencoe. Ta zmaga pa je bila le izrodek domišljije angleških poročevalcev. Res je, da so pri Glencoe zmagali — Buri. Angleži so se morali umakniti. Bežali so tako silno, da so na bojišču pustili ranjence in veliko vojnega materijala. Angleška vlada je tudi sedaj v parlamentu priznala, da so se njene čete pomaknile iz Dundeeja in Glencoe proti Ladysmithu. Tu pride skoro do bitke. Buri so zasedli mesto Douglas ter so poslali velik oddelek proti mestu Melmothu, da jim odpre pot do Indijskega oceana. Buri so zasedli tudi mesto Klipdam. Deželi Grigua in Bečuana je proglasila

transvaalska vlada za bursko last. Skupni burski armadi baje poveljuje sam predsednik Krüger.

Domače novice.

Paberki z bojišča. Dolenjski bajtar, obirajoč po Ljubljani „štruco“: „Privoščil mi jo je dr. Slanc iz krščanskega usmiljenja, ko sem do danes samo stradal in pil neslan krop“. Tako je občni zbor kmetijske družbe iz kapitalista dr. Slanca naredil krščanskega socialista. — Dr. Ferjančič na shodu zaupnih mož: „Nemška katoliška ljudska stranka v državnem zboru reprezentuje polovico vsega nemškega prebivalstva“. — Dr. Tavčar: „E kej boš, Verbič, na stara leta klerikalec! Sveti Duh je na naši strani! Sedaj se bomo lahko uprli grdi pohlepnosti, ki prešinja duhovščino od škofa pa do zadnjega kapelana“. — „Slovenska katoliška stranka“, je zmagonosno vskliknil neki liberallec, „ima samo še pičlo tretjino prebivalstva za seboj!“ — Dru gačnih misli je bil pa ta večer neki „klerikalec“, rekoč: „Katoličanov nas je za dve družbi in še več. Ob istem času, ko je v „Narodnem domu“ poslanec Povše govoril, kako bo delal za staro kmetijsko društvo, je dr. Šusteršič govoril v „Katoliškem domu“, kako bo delal za novo kmetijsko družbo“. — Na gorenjski železnici prijatelj prijatelju: „Vsega tega bi nam ne bilo treba, ako bi naši voditelji v Ljubljani malo bolj trezno računali. Čemu nam niso prej rekli, da bi bili mi naše ljudi vpisali v družbo! Pa saj še ljubljanski niso vpisani. Še Šusteršiča nisem nikjer videl.“ — Na banketu v „Narodnem domu“: „Živio narod! Klerikalcev je ena tretjina, liberalcev nas je pa dve tretjini! Zato smo izvolili danes tri naše, pa pet Nemškutarjev.“

Slovenska zavarovalnica. Na shodu „Gospodarske zveze“ v četrtek so bili soglasno izvoljeni v pripravljalni odbor gg.: Belec, Kalan, Sušnik, Texter, dr. Krek, dr. Brejce, dr. Schweitzer, Vencajz, Šiška, Gostinčar, Koblar, Povše, Stanovnik. Odbor bode poklical v svojo sredo še strokovnjakov.

Krščansko socijalno delavstvo, pozor! V sredo, na vseh svetnikov dan, ob polu 10. uri zjutraj v dvorani „Katoliškega Doma“ javni društveni shod „Sloven. katol. delavskega društva.“ Poročevalec dr. J. Ev. Krek.

Pri volitvi v kmetijsko družbo so dobili gospodje: Povše 1874, Barbo 1274, Goll 1273, Lenarčič 1272, Witschl 1272, Wurzbach 1871, Žirovnik 1271, Paulin 1272 glasov. Gospodje Ambrožič, Pollak, Kalan, Rant, Šusteršič, Wester in Zabret so dobili po 604 glasove.

Dr. Slanc je te dni v „Slov. Narodu“ podtikal duhovščini, da je ona kriva, da se izseljujejo Slovenci v tujino. V istini so pa tega krivi le liberalci, ki naše ljudi vabijo na tuje, obetajoč jim zaradi svojega dobička nebesa v Ameriki. Zagrizen liberallec je Fr. Sakser, ki izdaja „Glas Naroda“ (našemu „Narodu“ soroden list). Te dni je v Ljubljani policaj aretoval Franca Šusteršiča iz Črnomlja, ko jo je hotel popihati v Ameriko, da bi se odtegnil vojaški dolžnosti. V Šusteršičevih žepih so našli reklamne liste od Sakserja.

Obrtniški shod v Ljubljani bode jutri v „Rok. domu“ ob 1/2 10. uri dopoldne. Vspored: 1.) Razgovor o komisiji, katera odmerja dohodninski davek. (Odbor bode povabil na shod tudi posamezne člane, ki sede v tej komisiji) 2.) Osnovanje odseka, ki bo imel nalogo pomagati obrtnikom pri sestavljanju rekurzov in prošenj. 3.) Raznoterosti.

Podpirajte domačine! to smo že večkrat rekli, in ta klic velja tudi naši častiti duhovščini. Kdaj bi si bila že duhovščina lahko ustanočila svojo zvonarno ali pa pomagala na noge kakemu slovenskemu zvonarju, ko se v naši domovini toliko žrtvuje za veličastno zvonilo! Preveč novcev se pošilja v Gruden, ko imamo doma Murnika, Grošeljna, Rovšeka, Grilca in druge umetnike. Značilno je tudi, da orgljarja brata Zupan v Kamni Gorici, ki sta izdelala že 75 novih dobrih orgelj in uvedla v tej stroki mnogo izvrstnih novostij, nista dobila iz Kranjske, odkar je umrl Goršič, še nobenega naročila.

Skupščina stranke prava se je vršila 25. t. m. v Brodu na Savi. Zborovalcev je bilo 300. Predsedoval je poslanec Tuškan. Dr. Banjavčič je poročal o delu stranke prava v hrvaškem saboru. Z velikim navdušenjem sta bila vsprejeta govora dr. Bresztyenskega in kanonika Rubetiča, ki sta izjavila, da stojita na stališču stranke prava. Vsprejela se je resolucija o glagolici in vsprejel se je predlog, da se zahvali slovenskim kranjskim dež. poslancem za predlog v dež zboru, naj se na realke upelje učenje hrvaščine. Skupščina se je bavila tudi z gospodarskimi vprašanji ter je v tem oziru storila mnogo sklepov. Banketa se je udeležilo 100 oseb. Brod je bil v zastavah. Brzobjavov je došlo nad 200. Slovenski krščanski socialci so iz vseh krajev Slovenije izrazili brzobjavnim potom stranki prava svoje simpatije. Dr. Krek je poslal izjavo, da se pridružuje sklepom. Vodstvo slovenske katoliško-narodne stranke je poslalo skupščini ta-le brzobjavni pozdrav: „Bratski pozdrav zborovalcem Bog blagoslovi združeno delo za blagor Hrvatske in Slovenske. Živeli Hrvati! Živela stranka prava!“ — Vodstvo katoliško-narodne stranke: dr. Ivan Šusteršič, načelnik. — „Slovenski List“ je brzobjavil: „Idejam stranke prave, ki rešijo sovragov bratski nam narod, kličemo z dušo in srcem združeni: „Krepko naprej!“

„Zveza“ slovenskih in istersko-hrvaških županov je dovoljena.

Plemenitno podjetje. Andrej Gabršček v svoji „Soči“ grozno ropota proti novemu podjetju goriških Slovencev „Narodni tiskarni“, Slika si strahove na steno in upije, da se ga namerava uničiti. Kakor smo čitali te dni, pa je stvar drugačna. Z novim podjetjem se nameravajo le materijelno podpreti slovenski zavodi, v prvi vrsti slovenske šole v Gorici, ki dobe ves dobiček od „Narodne tiskarne“. Čudno, da rodoljubnemu Gabrščku, ki vedno bobna ob svojo nesebičnost, to ni všeč.

Električna železnica v Ljubljani. Inženir tvrdke Siemens & Halske Edvard Maier je pričel te dni meriti po Ljubljani, kako bi se po ozkih ljubljanskih ulicah prerila električna železnica.

Društveni shod priredi „Slovensko katoliško delavsko društvo“ v Ljubljani jutri ob 1/2 6 uri zvečer v svojih društvenih prostorih „Katol. Doma“.

Slovenska višja gimnazija. V državnem proračunu za l. 1900 je svota za razširjenje nižje gimnazije v Ljubljani v višjo gimnazijo. Tako je obvestil naučni minister poslanca dr. Kreka in Vencajza.

Lutrovske agitacije v Ljubljani. Preteklo nedeljo je bila v tukajšnji protestantski cerkvi slovenska propoved, h kateri je vabil „Narod“ svoje verne. Pridigoval je neki Chráska. Ko bi imel s svojimi agitacijami kaj vspeha, bi baje prišel dr. Slanc za pastorka v Ljubljano.

Slovenskim zadrugam. Organizator spodnještajarskih zadrug g. Ivan Kač je izdal knjižico „Kmetijske zadruge“, v kateri v poljudni in prepričevalni besedi opisuje pomen, korist in način snovanja kmetijskih zadrug. Pridejani so tudi obrazci za zadružno knjigovodstvo. Cena knjižici 20 kr.

V Mariboru je v četrtek knezoškof Napotnik blagoslovil jubilejni altar presv. Srca Jezusovega. Istega dne je knezoškof Napotnik praznoval tudi desetletnico, odkar je bil potrjen za škofa.

Hrvaški gimnazij v Pazinu je dobil za prvi razred paralelko, ki je bila prepotrebna, kajti vstopilo je čez sto učencev. Isti rodoljubi se zavedajo te važne postojanke in pridno podpirajo „dijaško podporno društvo“, ki se je srečno ustanovilo.

Italijanski učiteljišniki v Kopru nočejo v šolo in pravijo, da tudi ne pojdejo, predno se nekaterim njihovim tovarišem, ki so kričali po Kopru „Viva l' Italia“ ne odpusti kazen. Naposled še energični Lahončki res dosežejo, da šolske oblasti dovolijo laškim gojencem po isterskih šolah kričati nedolžni „Viva l' Italia!“

„Postumia“. Tako je uradni „Osservatore Triestino“ v nekem oglasu krstil našo Postojno. Tisti, ki je iznašel to spako, zasluži batine.

Iz štajarskega „Lehrerbunda“ je izstopilo „Društvo učiteljev in šolskih prijateljev“, ker je

„Lehrerbund“ postal mokraški. Tako nemški učitelji, nekaterim slovenskim učiteljem pa vedno bolj ugaja v mokraški družbi, gotovo zato, ker je ondi največ fraz.

Tržaško mestno gospodarstvo je jako slabo. Skupni primankljaj l. 1900 je proračunjen na 1,209 950 kron.

Nadvojvoda Jožef Ferdinand je premeščen od našega domačega pešpolka štev. 17. k pešpolku štev. 59.

Štrajk knjigoveških pomočnikov. Knjigoveški pomočniki so se zjediniili s svojimi zahtevami z večino mojstrov in ne štrajkajo drugod, nego samo pri Giontiniju.

Občinske volitve v Pomjanu. Ministerstvo je odbilo slovenski rekurz v zadevi občinskih volitev v Pomjanu.

„Bauernbundovci“ v Velikovecu se preteklo nedeljo niso posebno dobro imeli. Najbolj se je še obnesel zvečer „Bauernball“, katerega so jim priredili — socijalni demokratje. Velikovec je bil v frankfurtaricah.

Socijalni kurz bodo imeli letošnjo zimo mariborski krščanski socialci.

Iz vrst poštne odpravitelj se nam piše: Gospod urednik! Vam je li znana neka vrsta uslužbencev pri pošti, kateri ne pripadajo uradnikom, kakor tudi ne h kategoriji slug. Nazivljejo jih poštne odpravitelje oziroma poštne odpraviteljice. Opravljajo popolnoma delo poštne uradnikov in imajo tudi enako, če ne še večjo odgovornost, a poštne sluga so veliko boljše plačani nego taki odpravitelji. Poštne uradniki najnižje vrste imajo 600 gld. čistega plačila ne všteti razne doklade, ubogi odpravitelj pa mora svojo službo opravljati za beraško plačilo 10 do 15 gld. mesečno. V zadnjem času so se reorganizovale plače uradnikom, državnim slugam, na vrsto so prišli tudi poštne sluga, finančna straža in drugi, a žalibog na nas trpine so — popolnoma pozabili. Upanje naše je bilo, da pred ali slej postane odpravitelj ali odpraviteljica poštar oziroma poštarica. A, kako se tudi v tem oziru z nami postopa od merodajne strani?! Dokaz za to je, da kljub 39. z besedo devetintrideset prosilcem s poštno skušnjo, prosilcem, kateri so se poštne stanu z dušo in telesom posvetili, je podeljena pošta v notranjskem trgu Senožeče človeku brez najmanjšega pojma o pošti, senožeškemu županu Garzarolliju, kateri ima že svoj obstoj, ima veliko premoženje, ter se mu ni treba pehati za vsakdanji kruh. Predrzo je bilo takega moža v potrjenje predložiti! In tako bode šlo sedaj baje vedno dalje! Te dni mi je pravil kolega, da je po poštah na Kranjskem krožila okrožnica, kjer stoji črno na belem pisano, da se bodo odslej podeljevale pošte le bogatim poštarjem oziroma odpraviteljem. Kdor bi pa mislil še kot odpravitelj iti k pošti, naj mu bodo te vrstice poduk, da mu pri pošti ni pričakovati prihodnosti. Nekdaj so se vsprejemali poštne odpravitelji v pripravljalni tečaj za poštne uradnike, a danes ima le redkokdo srečo, da zleze noter, in to na svoje stroške 6 mesecev. Po napravljani skušnji pa mora po pet in tudi več let čakati, da je imenovan uradnikom v II. činovnem razredu, med tem, ko se poštne vežbeniki imenujejo že precej po skušnji. Jako bi bili hvaležni, ako se kdo izmed slovenskih poslancev zavzame za nas.

Volitve v okrajni zastop slovenje-bistriški so preložene na negotov čas. Okrajno glavarstvo je namreč razpisalo manj sedežev za okrajni zastop, kakor jih je v resnici treba.

Nov list hrvaških delavcev. Glasilo združenih hrvaških delavcev „Glas Naroda“ je pričel izhajati v Zagrebu 20. t. m. Cena listu je 2 gld. na leto. Priporočamo ta list združenim hrvaških delavcev toplo vsem društvom, pa tudi posameznikom.

Umrli dr. Gobanc v slavi. Nemško koroško učiteljstvo se hoče ponemčevalnega dela Gobančevega spominjati s tem, da mu vzida v njegovo rojstno hišo v Železni Kaplji spominsko ploščo. Menda bodo na plošči zapisane Gobančeve besede, da koroški Slovenci nimajo pravic.

Slovenci v Ameriki se pridno gibljejo. V Clevelandu si bodo postavili svoj „Narodni Dom“.

V Chicagi so ameriški Slovenci slavili 30. septembra t. l. blagoslovljenje nove zastave „Društva sv. Štefana.“ V slavnostnem sprevedu sta bili dve godbi.

Slovensko časništvo. Glasilo političnega društva „Sloge“, „Gorica“, je pričelo izhajati po dvakrat na teden.

„Ljudska posojilnica“ se je preselila v „Zvezdo“ v svoje nove prostore v Ovijačevo hišo na Kongresnem trgu št. 2, I. nadstropje. V dosedanjih prostorih ostane „Gospod. zveza“ in „Zveza kranjskih posojilnic“. Blagajnične ure „Ljudske posojilnice“ ostanejo dosedanje: od 9. zjutraj do 1. popoldan.

Konsumna društva so štajarskim Slovincem velika obramba proti narodnim nasprotnikom. V Slov. Bistrici se kaže trgovec Stiger največjega nasprotnika slovenskih kmetov. Zato bodo Slovenci ondi ustanovili konsumno društvo. Res je, da konsumna društva niso povsod potrebna, a živo potrebna so v mnogih krajih.

Izseljevanje slovenskih rudarjev. Začetkom tega meseca je odpotovalo okoli 200 rudarjev iz Trbovelj in Zagorja na Vestfalsko. Te dni jim sledi zopet 300 rudarjev.

Otvoritev skladišča v Sinči Vasi na Koroškem se je morala zaradi raznih zaprek preložiti še za osem dni in se bo vršila torej jutri dne 29. oktobra t. l. po sledečem vsporedju: Ob 1. uri popoldne blagoslovljanje novega poslopja. Ob 2. uri popoldne zborovanje, ki bo obsegalo: 1. Poročilo o stavbi skladišča. 2. „Kako kmetje na Koroškem gospodarijo“. Govoril bo g. deželni poslanec Fr. Grafenauer. 3. „O pomenu zadrug.“ Govoril bo g. Iv. Kač iz Žalca. 4. „O gospodarski zvezi.“ Govoril bo g. dr. Iv. Šusteršič iz Ljubljane. — Novo skladišče je jako lepa in dobro urejena stavba. Otvoritvena slavnost obeča biti prav sijajna in pomenljiva. Skladišče bode v veliko korist slovenskih kmetov. — Podružnica v Velikovcu je začela delovati že dne 11. oktobra, na veliko jezo velikovških Nemčurjev, ki čutijo, da se hoče slovenski kmet tudi v gospodarskem oziru osvoboditi od njihovega terorizma in postati res sam gospodar na rodni zemlji.

Razne stvari.

Nadškof Rajčević je, kakor poročajo iz Zadra, ohromel na levi strani. Zadnje dni se je kazalo nekako boljšanje v nadškofovem zdravju, a sedaj je vsaki hip pričakovati katastrofe.

V Galiciji je 2437 občin, kjer bi po postavi morala biti šola, — brez šol. Na Češkem pride na 6 mil. ljudi 5237 šol, ki imajo 16369 razredov. V Galiciji na 4 $\frac{1}{2}$ mil. ljudi samo 5305 razredov, a še izmed teh jih nima učitelja 600. Brez šolskega pouka raste v Galiciji 164.305 otrok, skoro polovica otrok, ki bi morali hoditi v šolo. Tako je v Galiciji in podobno v mnogih slovanskih deželah. I na Češkem imajo češki okraji manj šol, zlasti meščanskih, in češke šole se obiskujejo malomarneje, nego v nemških krajih. Ob takih okoliščinah se ne čudimo, da Slovanstvo, najmočnejši narod v Avstriji po številu, vpliva nima čisto nič.

V Kutni Gori so 16. septembra v soboto zvečer vsi Židje naglo zaprli svoje prodajalne — bali so se razburjene množice ljudstva, ki je čakala na razsodbo v Hilsnerjevi zadevi. Zgodilo se ni nič hudega, dve kompaniji vojakov in 23 orožnikov je skrbelo za red in javno varnost. V soboto zvečer je vsak zabavljaj proti Judom v Kutni Gori, v nedeljo zjutraj pa so vsi zopet kupovali pri Judih. Tako se ljudje izpreminjajo v trenutku.

Svoji k svojim! Zadnji čas so delavci v Pragi ustanovili dvoje produktivnih zadrug. Čemu? Pošteni delavci to vedo in čutijo. Vedno izkoriščanje in socialna beda — jih sili do tega. Mesarski delavci so si napravili modern zavod na Letni, pekarji, ki spadajo k narodno socialni stranki, pa v Vršovicah. Gotovo si moramo želeči, piše „Český Dělník“, da bi delavci ta zavoda kar najbolj podpirali in da bi zavoda bila ustanoviteljem na čast.

Dekliški gimnazij v Budapešti je štel letos — v tretjem letu svojega obstanka —

216 dijakinj. Imed teh je bilo 75 katoličank, 25 luterank in 84 židovk. V latinščini so dijakinje bolje napredovale, nego gimnazijci.

Nevesta v plamenu. V Tridentu sta stala te dni pred poročnim altarjem namestniški svetnik grof Zdenko Thun in grofica Terezina Thun. Po čudnem naključju se je unel nevesti pajčolan, in nakrat je bila vsa nevesta v plamenu. Ženin je potegnil prestrašeni nevesti pajčolan z glave in jo tako rešil. Vender pa je bila nevesta tako prestrašena, da so morali s poroko precej časa čakati, da se je opomogla.

Album hrvatskega duhovništva bode skoro prišel izhajati v Zagrebu. Prinašal bode mesečno po 20 slik hrvatskih duhovnikov 20. stoletja z življenjepisom. Ali bi se kaj takega na korist „Naši Straži“ ne moglo izvršiti tudi pri nas?

Umor v Polni in — služkinje. Vsled umora v Polni, zlasti pa vsled razkritih židovskih ritualij tekom procesa, zapustilo je nebrojno, pri židovskih rodbinah poslujočih služkinj kar brez odpovedi svojo službo. Tako poroča „Prager Tagblatt“.

„Ljudska univerza“ v Parizu je bila otvorena pričetkom tega meseca. Ljudska univerza pa ima 700 velikih soban, v katerih so vsak dan popularna znanstvena predavanja in diskusije.

Koliko je prostozidarjev? Na svetu je sedaj 141.485 prostozidarskih lož, ki imajo 22 milijonov članov. V Evropi je 8 milijonov prostozidarjev. Ali smo Kranjci brez njih?

Tožba proti nadrabinu. Dunajski antisemitje so vložili proti dunajskemu nadrabinu dr. Gudemannu tožbo, ker je v svojem govoru na židovski skupščini, na kateri so dunajski židje protestovali, da se jih sumniči ritualnega umora, grdil cerkveno avtoriteto in vse katolike.

Cesaričina vdova Štefanija se bode omožila z ogerskim grofom Lonyayem, ki bode radi tega prestopil h katoliški veri. Štefanija se od pove vsem svojim nadvojvodskim pravicam.

Osem nevest na enkrat. Na Dunaju so zaprli solicatorja Adolfa pl. Switen Philipborna, ker je osmim deklicam izvalil prihranke in za služke z obljubo, da jih poroči.

Narodni socialisti na Češkem opozarjajo vsa svoja izobraževalna društva, da centralni odbor razpošilja govornike na predavanja, in sicer za te le predmete: Pomen strokovnih društev. Kooperativni socializem. Kolektivizem, komunizem. Inozemski proletarijat. Razne smeri socializma. Zločini in kazni v Irski. Proletarijat in buržoazija. Smrtna kazen. Obrtna sodišča in njih pomen za delavce. Postanek socializma. Narodnost in mednarodnost. Življenje in delovanje Fr. X. Čelakovskega. O Husu O Havličku. O Baráku. O Třebinskem. — Priglasiti se je treba vedno vsaj za teden dni preje za govornika.

Trgovski potovalci in trusti. „Český Lloyd“ piše: Zborovanje trgovskih potovalcev iz „Združenih držav“, ki se je vršilo nedavno v Chicagi, je opozorilo na novo škodljivo posledico trustov. Izmed 300tisoč trgovskih potovalcev jih je prišlo 35 tisoč ob kruh in 25 tisoč jih je trpelo veliko zgubo na svojem dobičku, ker so se podjetja, pri katerih so služili, združila v zveze — truste. Če se vse nameravane združitve izvrše, izgubi še 90 tisoč potovalcev svoj zaslužek. 15. septembra je bil v Chicagi shod, ki ga je sklicala Civic Federace in ki je razpravljaj vprašanje trustov.

Judovska verska občina je poslala dr. Anfedničku, ki je branil morilca Hilsnerja, 15.000 gld. Ta nenavadna pozornost in požrtvalnost dunajske judovske občine za navadnega morilca je prečudna, če ne sumljiva.

Začetek socialne demokracije na Avstrijskem je bil židovski. Lassale, jud, je poslal l. 1867. svojega agenta Oberwinderja v Avstrijo, da bi tu zanj agitiral. To pa je veljalo denar, ki ga je dajal bogati jud Lassalle. Oberwinder je delal tako: na jedni strani je propagiral boj proti kapitalu, na drugi pa sprejemal darove od reprezentantov kapitalizma: od „Neue Freie Presse“ in od judov Scharfa, Etiena in Deutscha, bogatega bankirja. Ko je bil Oberwinder izključen

iz „delavske“ stranke, je nastopil vodstvo Marxov privrženec, Karol Kautsky. Judje Marx, Engels in Bernstein so vzpodbadali Kautskega, naj deluje na združitev vseh socialističskih frakcij (internacionalne, radikalne in Oberwinderjeve). Ni se posrečilo. Radikalna stranka (Marxova), kateri je komandiral Peukert, je zmagala. Židovski kapitalisti so se naklonili na močnejšo, dasi radikalno, anarhistično stran. Židovski advokat dr. Ellbogen je l. 1887. zopet spajal razdrobljene stranke v jedno z „znanstvenimi“ predavanji. Vsled dopisov Kautskega z Judom Henrikom Mandlom se je situacija izpremenila v toliko, da so plačujoči Židje se nagnili na socialno-demokratsko stran, katera je zmagala s pomočjo Židov. Nastopil je vlado jud dr. Adler, s katerim sodeluje do naših časov mnogo drugih judovskih doktorjev, samih „odkritosrčnih“ prijateljev krščanskih delavcev. Torej vidimo, da oče, boter in stric socialne demokracije ni bil noben proletarec ni kristijan, ampak bogati Judje, katerim ni bilo mari in jim niso koristi revežev, ampak samo ohranitev židovskih privilegijev in napolnjenih zlatih vreč.

Socijalnodemokratski tisek na Češkem. Največ se tiska časopisov „Záz“ in „Rudá Záz“, ki sta po krajcarju — v 24.000 eksemplarjih. „Právu Lidu“, ki izhaja vsak dan v Pragi, se tiska 7500 izvodov. Tednik „Dělnické Listy“ na Dunaju izhaja v 4000 izvodih. „Rovnost“ v Brnu po 2krat na teden v 2500 izvodih. „Rašple“, humoristični list, 8600 in „Červánky“ v 9600 izvodih.

Skoro polovica dijaštva na Nemškem trpi vsled krokarskega življenja. Seveda, napredno! Kako je neki s slovenskimi? Zanimiva, a strašna statistika bi to bila...

Socijalistična nestrpnost. Pri Berlinu zidajo novo katoliško cerkev. Mnogo zidarjev je socijalno demokratičnih. Delal je pa tudi neki krščanski socijalec, a so ga odslovili, ker socijalni demokratje niso hoteli z njim delati. Prišla sta dva druga in prosila dela ter ga dobila. Ko pa je polir zvedel, da sta „farška“, jih je odslovil, ker ne mara imeti sitnosti z ostalimi delavci in povzročiti stavko, ker se baje zelo mudi. To je socijalno-demokratska ljubezen do bližnjega!

Judovska zvijača. Kako se odirajo ljudje, je dobro pogruntal žid Ludvik Robitschek na Kralj. Vinogradih. Preplaval je s posebnimi „srečonosnimi zavitki“ zalogo marsikaterega trgovca. Ti „srečonosni zavitki“ se prodajajo po krajcarju, a niso vredni niti tretjine cene. Vender je neumnost človeška taka, da ima Robitschek ogromen dobiček. Še celo v Škofji Loki sem videl take zavitke; par „cenzeljcev“ v njih, pa si dal krajcar. Varujmo se sami, da nam Judje še bolj ne izpraznijo žepov, nego so nam jih že.

V „Narodni Politiki“ je bil 12. oktobra inserat, ki je naznanjal pekarskim mojstrom, da 130 pekarskih delavcev, med njimi 17 starejših, išče dela v sedanjih razmerah in da nihče izmed njih ni socialist. Karakterističen inserat, čeprav ga je morda objavil le kak pekarski mojster, ki hoče s tem vplivati na organizovane delavce.

80.000 besedij v jedni uri bode oddajal lahko novoiznajdeni „hitri brzjav“.

Češki dnevniki, zlasti „Národní Listy“, pišejo o vsem možnem, neznatno in brezpomembno stvar, ki se zgodi daleč v tujini, razblinijo na cele kolone; kajti urednikom tedaj pero strašno gladko teče, ker se jim ni treba bati kontrole. Za vse imajo oči in uho, za vse se brigajo, samo za delavca ne. Celó za šport so si napravili posebne rubrike, najeli posebnega redaktorja, delavskega obzornika pa še danes zaman pričakujemo. Morda je pa to prav. Ker so uredniki v narodnem gospodarstvu in v socialni politiki le luknjasto izobraženi, bi njih članki povzročali samo nevoljo pri treznih ljudeh. Nedostatek te rubrike pa venderle dokazuje, da naš dnevni tisk služi samo premožnim ljudem, ki ga kupujejo za drage denarce in še dražje plačujejo v njem inserate.

Najnovejše vesti.

Zmage pijan kriči sinočni „Narod“: Sedan! Grozna katastrofa! Vse naše pa Nackovo! Tudi slovenski kmet ne gre pod katoliško zastavo! — No, znabiti bo to vriskanje zelo kratko, ker je kmetijska družba postala politična. V politiki se pa vse naglo vrti. Poglejmo samo na Češko. Tudi pri nas bodo Tavčarjevi „notranjski oderuhi“ in odrti le toliko časa skupaj, dokler bo „kmetič pijan“.

Brzjavka iz Ribnice. Izvolitev odbora kmetijske družbe je vsemu svetu svečan dokaz napredka našega naroda. Vsak izvoljeni Nemškutar nas stane tisočak. Nekdaj je bila ta roba tako po ceni, kakor je danes suha roba.

Ribniški liberalci.

„Soči“ naznanjamo, da č. g. dr. Gregorčič do konca januarja 1897 ni mogel odobravati dopisov v „Slov. Listu“ zoper dr. Tuma, ker dotlej „Slov. List“ o Tumi ni pisal ničesar. Ono, kar trdi dr. Tuma, počiva tedaj le na njegovi fantaziji.

Višja gimnazija za Ljubljano je, kakor poročamo že na drugem mestu, zagotovljena. Dotični znesek je postavilo ministerstvo v proračun prihodnjega leta. Za to sta se trudila poslanca Vencajz in dr. Krek, kajti treba je bilo poleg domačih ljubeznivosti premagati i drugih težkoč.

Akademsko društvo „Danica“ je imelo 26. t. m. na Dunaju svoj občni zbor. „Danica“ nastopa v novem društvenem letu zdatno pomnožena. Človeka mora veseliti, ko vidi mlade vstrajno delujoče, značajno nastopajoče mladence, kateri vzbujajo najlepše nade za narodni napredek. Tega upanja je pa prav zdaj toliko bolj treba, ko se čutijo pri ostalem našem dijštvu usodapolni neuspehi pri skušnjah in ko se javijo v „Sloveniji“ reči, kojih ni odobravati.

Iz državnega zbora.

(Izvirno poročilo.)

Dunaj, 27. oktobra 1899.

Dne 24. t. m. se je pričela v državnem zboru brezvspešna razprava o znani ministerski izjavi prve seje — brezvspešna, ker se o njej ne glasuje in ničesar ne določi in vender bo trajala celi teden. Sedanje ministerstvo je nastopilo kot uradniško ministerstvo, ki hoče s svojo nevtralnostjo stati nad strankami. Marsikatera večjih strank in vsak posamni klub se pa hoče tej vladi približati in izraža po svojih govornikih bolj skrito ali pa tudi odprto to poželjenje. Posamezni govori so pravcati kaledoskop, sestavljen po barvah poslanstva. Mi hočemo v malih potezah, kolikor to prepuščajo prostori našega lista, sestaviti pregled teh govorov.

Prvi govornik je nastopil radikalni Rusin dr. Okuniewski, ki je bičal Poljake, kateri Rusine v narodnem razvoju zatirajo, in je sklenil s trditvijo, da se je v zadnjem času veliko preveč govorilo o nemški vzajemnosti in premalo o gospodarskih in kulturnih pravicah narodov.

Dr. Hoffmann pl. Wellenhof, pristaš nemške ljudske stranke, povdarjal je, da ne vidi v razveljavljenju jezikovnih naredb nikake koncesije Nemcem, marveč da je vlada s tem korakom popravila le krivico, katera se je Nemcem po dosedanjih ministerstvih godila. Njegova stranka tej vladi toliko časa ne bo zaupala, dokler se ne poda garancija, da se v Avstriji izroči vlada Nemcem.

Prav isto je povdarjal in zahteval tudi zastopnik nemške napredne stranke dr. Pergelt.

Dr. Lueger, dunajski župan, je nastopil kot vodja nemških krščanskih socialcev s trditvijo, da se njegova stranka v zvezi nemške uzajemnosti prav dobro počuti, in da hoče vlado, ako jej je skrb za gospodarski razvoj države resna, z vso silo podpirati, kajti kmet in obrtnik zahtevata nujno podpore in sta jo veliko bolj potrebna, kakor tovarnar. Jezikovne navedbe so se po njegovem mnenju izdale Čehom, da jih vlada pridobi za nagodbo z Ogersko, zdaj so se pa navedbe razveljavile, edino zato, da se omogoči volitev v delegacijo,

ne pa na ljubo Nemcem. Govornik upa pa, da se vladi ne bo posrečilo pridobiti si delegacijo za pritrditev nagodb v prid Ogram.

Dr. Baerenreither, zastopnik ustavovernih veleposestnikov, zatrjeval je vladi, da bodo njegovi somišljeniki podpirali vlado pri načrtanem stremljenju: sedajno ustavo še bolj utrditi in razširiti.

Poslanec Kink, član proste nemške zveze, izrazil je misel, da je narodnost večje veljave, nego gospodarstvo. Izjava vlade je dala njegovim somišljenikom zopet upanje, da se bo pa tudi v državnem gospodarstvu na bolje obrnilo.

Mokrač Hanich izjavil je, da je njegovi stranki prav, ker namerava vlada odpraviti kolek novinam, — to je pa tudi vse. Vlada je vlada in socialni demokratje ostanejo na svojem stališču.

Kot zadnji govornik je nastopil radikalni nacionalec Wolf, toda ne več kot divji volk, marveč kot mirno jagnje. Ponavljal je svoje pivarniške tirade, ki se pa v zbornici jako slabo poslušajo, — in je končno naglašal, da bi par bataljanov vojakov zamoglo takoj Čeha ukrotiti. Edini dr. Fochler odobral je Wolfov govor, očka Schönerer se je pa nekako čudno namrdnil, kajti v govoru ni poznal več svojega učenca.

Konec seje je bil pa nekako razburjenotragičen. Vodja češke delegacije dr. Engel interpeliral je pravosodnega ministra dr. pl. Kindingerja zaradi zaupno izdanega ministerskega ukaza z dne 16. t. m., po katerem se mora zopet notranji nemški jezik vpeljati in ki nasvetuje nekako denunciacijo onih uradnikov, kateri bi se tej zapovedi ne uklonili. Čehi so uprizorili nepopisljiv vriš, letal je po zbornici papir iz ministerskih miz, dr. pl. Kindingerju niso pustili govoriti, in končno je zapustil minister pod osebnim varstvom nemške levice zbornico. Ta minister je prišel kot neutralen uradnik v zbornico in jo je zapustil kot — junak levice. Še ena taka zmaga Čehov v zbornici in desnica je razbita, kajti nemška katoliška stranka je imela hude napade pretrpeti od svojih „nemških bratov“.

Seja dne 25. oktobra:

Nadaljevala se je razprava o vladni izjavi: Vitez Javorski, načelnik poljskega kluba in vodja desnice zastopal je v nasprotstvu z načeli desnice autonomistično stališče Poljakov, obsojal odpravo jezikovnih naredb kot nezakoniti korak sedanje vlade in izjavil, da Poljaki sedanjí vladi z ozirom na njen proglašeni program ne zaupajo.

Poslanec Türk, somišljenik Wolf, polemizoval je z Javorskega izjavo in proti Čehom, češ da jih bodo, ako bi si upali dejansko postavljati se po robu nemški nadvladi, ukrotili pruski batalijoni, kateri bodo po potrebi pridrlí v češko deželo, ter je končal s trditvijo da se Rusi za to ne bodo zmenili.

Grof Palffy, voditelj češkega veleposestva, branil je jezikovne navedbe, in zatrjeval, da bode njegova stranka pravice naroda vedno zastopala in da je pripravljena boj za te pravice če treba precej prevzeti in možato končati.

Stapinsky, član poljske ljudske stranke, povdarjal je, da je njegovi stranki le za narodni in gospodarski napredek revnega zatiranega poljskega ljudstva, — da pa tej vladi ne zaupa, da bi se zanimala za ta vprašanja.

Češki poslanec Stransky razpravljal je vprašanje, kako je mogoče bilo misliti, da se pomiri parlament, ako se po zakonu opravljene jezikovne navedbe proti volji desniške večine in v prid levice odpravijo. Večina, to je desnica, je moralno prisiljena z vso silo zahtevati, da se uporaba jezika v državi po zakonu uredi. Govornik misli, da sedanje ministerstvo ni zakrivilo tega političnega ropa po lastnem prepričanju, marveč da je marioneta v rokah Goluchowskega sindikata, ki je zahteval to žrtev, a da tako dejanje kali dinastični čut češkega naroda.

Lupul, bukovinski poslanec, izjavil je, da je načelom sedanje desnice udan.

Lahi so izjavili po svojem poslancu Malfattiju, da hočejo še čakati, kako bo delovanje

sedanje vlade. Še-le potera bodo svoje postopanje določili.

Dr. Kathrein, prebere v imenu katoliške ljudske stranke izjavo, da je treba parlamentarno delo zopet pričeti, — jezikovno vprašanje po zakonu urediti in — tudi sedajno vlado podpirati.

Drugi sodrug Wolf, novoizvoljeni dr. Fochler, je ponavljal znane Schönererjeve in Wolfve tirade in končal vsiklicem: „Želel bi, da bi imeli mi Nemci tak narodni fanatizem, kakor ga imajo Čehi!“

Koncem seje sta interpelirala poslanca Vencajz in dr. Krek vlado, zakaj se ne odajajo obrtniška dela pri javnih poslopih v Ljubljani le ljubljanskim obrtnikom.

Seja dne 26. oktobra.

Mladoček dr. Kramar je vlado interpeloval radi političnih žrtev, katere trpi češki narod vsled usiljene mu razburjenosti. Povdarjal je, da so Čehi po razveljavljenju jezikovnih naredb začasno bitko izgubili, — da pa prevzamejo nadaljni boj za svoje pravice s prepričanjem, da bodo zmagali, kajti narod še zaupa svojim delegatom, kateri so po svoji prijenljivosti proti vladi v zadnjem času to zaupanje malo zrahljali. Pretil je z najodločnejšo opozicijo, da vladi ne bo mogoče izvršiti volitev v delegacijo.

Pravaš Biankini je pričel svoj govor v hrvatskem jeziku. — Izjavil je, da sicer nima ničesar opraviti v tem parlamentu, ker spada k zvezi Hrvatov in ožigosal je postopanje vladnih organov v Dalmaciji ter končal z izjavo, da ne more zaupati sedanjí vladi.

Mladoček Pacak je govoril začetkoma jako mirno, tožil je, da je vojaštvo pri izgredih na Moravskem nepravilno in kruto postopalo, pomiljeval je vlado, da se je uklonila manjšini v zbornici, katera si je vzela za načelo Bismarkovo politiko „po krvi in železu“ — in s tem pomaga, da bi bila Avstrija podrejena država drugi velesili. Dejal je, da bode avstrijska prihodnost le tedaj zajamčena, kadar bo v državi imela pravica prvo mesto.

Socialni demokrat Daszinski spravljal se je na vzvišeno stališče kritika. Ožigosal je postopanje desnice in levice, — polemizoval s Stranskijem, obdolžil vlado, da je ona kriva, ker se v Moravski kri preliva in vzbujal s svojim živahnim govorenjem veliko smeha in tudi skrajne razburjenosti.

Dr. Bulat prebral je v imenu slovenske krščansko-narodne zveze izjavo, da se drži načelov desnice, da obsoja nepogojno razveljavljenje jezikovnih naredb, a upa, da se nadomestijo z državnim jezikovnim zakonom za celo Avstrijo. Zveza hoče delovati za ublaženje nasprotstva med strankami ter parlamentarnim potom za gospodarski napredek države.

V imenu centra je izjavil prelat Treunfels, da se hoče držati desnice, — pozivljaj je stranke na skupno delo, ker vsaki narod ima jednako vrednost v državi po cesarjevem geslu: justitia fundamentum regnorum!

Nemški radikalec Iro je izjavil, da razveljavljenje jezikovnih naredb njegovi stranki še ne da povoda, da bi sedajni vladi zaupala in je učil, da bo treba Avstriji še amputacije, da ozdravi.

O seji dne 27. oktobra poročamo obširneje prihodnjič, danes priročujemo le kratko poročilo: Razprava o vladni izjavi se je nadaljevala. Dr. Pacak je odgovarjal Dazsynskemu in napadal vlado. Čehi so klicali: „Doli s Claryjem“. Posl. Wachianin je izjavljaj, da v vladni izjavi pogreša točko, da se bo jezikovno vprašanje reševalo za celo državo. Program desnice mora biti program vseh poštenih Avstrijcev. Poslanec Kathrein je predlagal konec razpravi, na kar je pričel govoriti generalni govornik posl. Začek. Sledilo je čitanje nujnostnih predlogov, naj se § 14. odpravi iz ustave. Schönerer je hotel imeti prihodnjo sejo v torek, a zbornica je sklenila, da se prihodnja seja vrši danes v soboto. Na dnevnem redu so volitve v delegacijo.

Janko Klopčič

urar v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Priporoča: 55 (20)

Nikelnaste, jeklene, srebrne, Tula, ameriške plaque, zlate ure. Stenske ure. Ure z nihalom. Salonske ure. Pisarniške ure. Raznovrstne lično izdelane budilke. Srebrne, Tula, amer. plaque, novo-zlate, fine 14kar. zlate verižice, zapestnice, prstane, uhane, zapone, priklepke, gube za manšete in srajce, igle za kravate iz granatov. Razne stvari iz Kina srebra. Prstane in uhane z dijamanti in briljanti. Specijalitete vsake vrste v zalogi.

Nikjer se ne kupuje ceneje.

Popravila zanesljivo, točno in ceno!

Redka prilžnost za nakup pohištva.

Jan. Dogan-a

mizarski pohištveni obrt

v Ljubljani 73 (9)

na Dunajski cesti št. 15 (v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno

zalogo

v sakovrstnega likanega
in politiranega

pohištva

Narčila se točno izvršujejo.

Cenilnik s podobami zastoj in franko.

Redka prilžnost za nakup pohištva.

Cerkvena mizarska dela.

Podpisane izdelujem zlasti **cerkvene klopi, spovednice, okna, vrata in klečalnike** po vzorcih in lastnem načrtu ter se za taka dela priporočam čast. duhovščini in cerkvenim predstojništvom. Zagotovem izvrstno delo in nizke cene. Že desetim cerkvam sem izdelal klopi v največjo zadovoljnost.

Da je moje delo res trdno in lepo, pričujejo klopi po farnih cerkvah v Dobu, Radomljah, na Rovu, Brdu, Gorici, v Moravčah, Pečah, Komendi, pri Sv. Jurju pri Kranju in v novi cerkvi v Vodicah, pa spovednica na Holmcu.

Ravno sedaj izdelavam cerkvene klopi za farno cerkev v Čemšenik. Postavljenje novih klopij v cerkvi traja le 5 do 6 dni.

Josip Stupica na Viru,
pošta Domžale.

43 (28)

21 (—)

Ljubljancanje,
pristopajte k
„Meščanskemu klubu“!

Izvod iz voznega reda.

Odhod iz Ljubljane v Kamnik. Ob 7. uri 23 m. jutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10. uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Prihod v Ljubljano iz Kamnika. Ob 6. uri 56 m. jutraj, ob 11. uri 8 m. popoldne, ob 6 uri 10 m. in 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani.

Vplačani zadružni deleži gld. 46.830.

Promet od 1. okt. 1898 do 1. avg. 1899: gld. 1,661.490·22

Skupna aktiva gld. 287.978·03.

Sprejema hranilne vloge po 4½%, vloge na tekoči račun po 3½% od dneva vložitve do dneva vzdiga.

Izposoja se na menjice in na personalni kredit proti obrestim po 5 do 6% brez kakih stroškov.

Urađuje se vsak dan ob navadnih urah:

Dvorski trg šte. 3.

68 (10)

Vincencij Čamernik

v Ljubljani, Slomšekove ulice šte. 9
nasproti mestni elektrarni

se priporoča velečastiti duhovščini, cerkvenim predstojništvom in slavnemu p. n. občinstvu v naročila na razna strokovno natančno izvršena

cerkvena umetna in stavbinska dela

po poljubnih načrtih in narisih. — Ob priliki bližajočega se praznika Vseh svetnikov priporoča ob enem svojo **izborno zalogo**

nagrobni spominkov

iz raznovrstnih marmorjev. Vsprejema pa tudi naročila na izvršitev istih po specijalnih načrtih in poljubnih slogih. — Cene so delu in blagu primerno zelo nizke, izvršitev naročenih del točna in trpežna.

Narisi so na razpolago.

78 (5—5)

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobni spomenikov

35 (23)

preskrbljuje na željo cele rakve.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posestnikom za vsa stavbinska dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, solidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravi obrise za cerkvena in stavbinska dela.

Najnovejše!

Grobni okviri

Najnovejše!

istotako trdni, kakor kamen, po najnižjih cenah.

Naznanjam s tem da se je **ta teden odprla**

moja druga prodajalnica na drobno
v Filipovem dvoru v (Špitalskih ulicah).

Ista je specijalni oddelek moje dosedanje trgovine na drobno in se je oskrbela s popolnoma novo, dobro asortirano zalogo blaga.

Najuljudneje vabim častito občinstvo, da mnogobrojno poseti to mojo novo prodajalnico.

J. C. Mayer.

81 (3—8)